

2019-05-16

Till
Regionfullmäktige

För kännedom
Regionstyrelsen

Region Gävleborg bedriver delar av sin verksamhet i andra juridiska personer. Den mest omfattande verksamheten utgörs av tandvården som bedrivs av det helägda bolaget Folktandvården Gävleborg AB. Utöver detta är Region Gävleborg delägare i bolag och finansiär/bidragsgivare till stiftelser och föreningar. En fungerande ägarstyrning utgörs av väl utformade styrdokument, en utvecklad dialog mellan ägare och bolag samt en ändamålsenlig rapportering av ekonomi och verksamhet till ägaren.

Mot bakgrund av ovanstående har Regionens revisorer givit PwC i uppdrag att granska Regionens ägarstyrning.

De revisionsfrågor som granskningen syftar till att besvara är:

- Säkerställer Regionstyrelsen att ägarstyrningen och uppsikten av hel- och delägda bolag är tydlig, transparent och samordnad?
- Säkerställer Regionstyrelsen att uppsikten över stiftelser och ideella föreningar är tydlig, transparent och samordnad?

Revisorerna gör sin bedömning utifrån skalan "ej uppfyllt", "i begränsad utsträckning", "till övervägande del" eller "helt uppfyllt".

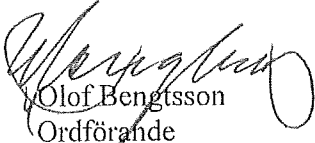
Efter genomförd granskning är vår bedömning att Regionstyrelsen i begränsad utsträckning säkerställer att den samlade ägarstyrningen och uppsikten av hel- och delägda bolag är tydlig, transparent och samordnad. Vidare bedömer vi att Regionstyrelsen i begränsad utsträckning säkerställer att uppsikten över stiftelser och ideella föreningar är tydlig, transparent och samordnad. Ägarstyrningen av det helägda bolaget Folktandvården Gävleborg AB bedömer vi till övervägande del vara tillräcklig.

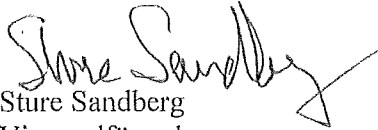
Utifrån granskningens resultat är våra rekommendationer till Regionstyrelsen:

- Överväg att upprätta en övergripande ägarpolicy/bolagspolicy innehållande övergripande styrprinciper.
- Se över bolagsordningen för det helägda bolaget Movexum AB och anpassa den till kommunallagens krav.
- Utarbeta ett ägardirektiv för Movexum AB. Ägardirektivet bör beslutas av Regionfullmäktige.
- Dokumentera hur arbetet med Regionstyrelsens uppsikt ska gå till i praktiken i syfte att klargöra vad som ingår i ansvaret. Då "koncernen" omfattar en rad olika organisationer som Regionstyrelsen ska ha uppsikt över rekommenderar vi att en årscykel utarbetas där det framgår när och vilken information respektive organisation ska lämna till Regionstyrelsen.
- Fastställ rutiner kring hur den årliga prövningen ska ske huruvida den verksamhet som bolagen bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.
- Dokumentera processen för ägardialog och sammanställ vem som ansvarar för dialogen, hur ofta dialog ska ske med respektive organisation och vad dialogen ska omfatta. Ägardialogen bör sammanfattas årligen som en del i Regionstyrelsens uppsikt.
- Dokumentera och fastställ rapporteringsrutiner och rapporteringsinstruktioner.
- Utveckla rapporteringen genom en särskild rapportering om bolagsstyrningsfrågor, framförallt från de helägda bolagen.

Gävle 2019-05-16

För Region Gävleborgs revisorer

Olof Bengtsson
Ordförande

Sture Sandberg
Vice ordförande

Revisionsrapport

Granskning av ägar- styrning och uppsikt

Region Gävleborg

David Hansen
Malou Olsson
Pär Månsson

Maj 2019

pwc

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	5
1.1. Bakgrund	5
1.2. Syfte och Revisionsfråga.....	5
1.3. Revisionskriterier	5
1.4. Kontrollmål	5
1.5. Avgränsning.....	6
1.6. Revisionsmetod	6
1.7. Kommunallagens(KL) regelverk	6
2. Granskningsresultat	8
2.1. Inledande iakttagelser	8
2.2. Styrdokument.....	9
2.2.1. Iakttagelser	9
2.2.2. Bedömning.....	14
2.3. Ändamålsenlig ansvarsfördelning.....	14
2.3.1. Iakttagelser	14
2.3.2. Bedömning.....	15
2.4. Dialog i ägarstyrningen	15
2.4.1. Iakttagelser	16
2.4.2. Bedömning.....	16
2.5. Uppföljning och kontroll i styrningen.....	16
2.5.1. Iakttagelser	16
2.5.2. Bedömning.....	17
3. Revisionell bedömning.....	18
3.1. Rekommendationer.....	18

Sammanfattning

Region Gävleborg bedriver delar av sin verksamhet i andra juridiska personer. Den mest omfattande verksamheten utgörs av tandvården som bedrivs av det helägda bolaget Folk- tandvården Gävleborg AB. Utöver detta är Region Gävleborg delägare i bolag och finans- siär/bidragsgivare till stiftelser och föreningar. En fungerande ägarstyrning utgörs av väl utformade styrdokument, en utvecklad dialog mellan ägare och bolag samt en ändamåls- enlig rapportering av ekonomi och verksamhet till ägaren.

Mot bakgrund av ovanstående har Regionens revisorer givit PwC i uppdrag att granska Regionens ägarstyrning.

De revisionsfrågor som granskningen syftar till att besvara är:

- Säkerställer Regionstyrelsen att ägarstyrningen och uppsikten av hel- och delägda bolag är tydlig, transparent och samordnad?
- Säkerställer Regionstyrelsen att uppsikten över stiftelser och ideella föreningar är tydlig, transparent och samordnad?

Efter genomförd granskning är vår bedömning att Regionstyrelsen i begränsad ut- sträckning säkerställer att den samlade ägarstyrningen och uppsikten av hel- och delägda bolag är tydlig, transparent och samordnad. Vidare bedömer vi att Regionsty- relsen i begränsad utsträckning säkerställer att uppsikten över stiftelser och ideella för- eningar är tydlig, transparent och samordnad. Ägarstyrningen av det helägda bolaget Folk- tandvården Gävleborg AB bedömer vi till övervägande del vara tillräcklig.

Bedömningen baseras på granskningens kontrollmål, vilka redovisas nedan och i rappor- ten. Bedömningen av kontrollmålen bygger på vad som framkommit under intervjuer och vid dokumentstudier.

Revisionell bedömning har skett utifrån följande skala/gradering:

0	10	20	30	40	50	60	70	80	90
Inte (0-20)		I begränsad utsträckning/ Bristande (20-49)			Till övervägande del (51-79)		Ja (80-)		

Kontrollmål	Bedömning
<p>Kontrollmål 1:</p> <p>Vilka styrdokument (exempel ägardirektiv) finns och svarar de upp mot gällande regelverk i kommunallag och övrig lag- stiftning?</p>	<p>I begränsad utsträckning uppfyllt</p> <p>Regionen har inget övergripande policydo- kument beträffande ägarstyrningen. Vi be- dömer att ett sådant dokument skulle bidra till att förbättra styrningen och göra den mer transparent. Områden som kan tas med i en ägarpolicy utgörs av roller och ansvar, hante-</p>

Kontrollmål	Bedömning
<p>Kontrollmål 2:</p> <p>Hur är ansvarsfördelningen i ägarstyrningen? Vilka roller och ansvar finns utformade?</p>	<p>ring av styrdokument, krav på styrelsearbetet, bolagsstyrningsrapport och övrig rapportering.</p> <p>Vid vår genomgång av de specifika styrdokumenterna i form av bolagsordningar, ägardirektiv, stadgar etc. har vi noterat att bolagsordningen för det helägda bolaget Movexum AB ej är anpassad till kommunallagens krav. Bolaget saknar även ett formellt ägardirektiv. Fullmäktige har ej heller valt styrelse och lekmannarevisor för bolaget.</p> <p>I begränsad utsträckning uppfyllt</p> <p>Kontrollmålet om ansvarsfördelning bedöms vara i begränsad utsträckning uppfyllt. Regionstyrelsens uppsiktsplikt bör formaliseras genom att årligen, utöver det som redan sker, specifikt hantera uppsiktsplikten i separat ärende och protokollföra beslutet enligt KL 6 kap 9 §.</p>
<p>Kontrollmål 3:</p> <p>Vilken dialog finns med respektive enhet och hur väl fungerar den?</p>	<p>Till övervägande del uppfyllt</p> <p>En fungerande dialog finns etablerad för det helägda bolaget Folk tandvården Gävleborg AB. För övriga organisationer varierar formerna för dialog. En sammanställning av organisation, vem som ansvar för dialogen och hur ofta dialogen ska ske saknas.</p>
<p>Kontrollmål 4:</p> <p>Vilken uppföljning och kontroll finns i styrningen? Är uppföljning och kontroll ändamålsenlig?</p>	<p>I begränsad utsträckning uppfyllt</p> <p>Rapporteringsinstruktioner och rapporteringsrutiner är inte dokumenterade och fastställda. Det är inte säkerställt att rapportering erhålls åtminstone årligen.</p>

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till Regionstyrelsen:

- Överväg att upprätta en övergripande ägarpolicy/bolagspolicy innehållande övergripande styrprinciper.
- Se över bolagsordningen för det helägda bolaget Movexum AB och anpassa den till kommunallagens krav.
- Utarbeta ett ägardirektiv för Movexum AB. Ägardirektivet bör beslutas av Regionfullmäktige.
- Dokumentera hur arbetet med Regionstyrelsens uppsikt ska gå till i praktiken i syfte att klargöra vad som ingår i ansvaret. Då "koncernen" omfattar en rad olika organisationer som Regionstyrelsen ska ha uppsikt över rekommenderar vi att en årscykel utarbetas där det framgår när och vilken information respektive organisation ska lämna till Regionstyrelsen.
- Fastställ rutiner kring hur den årliga prövningen ska ske huruvida den verksamhet som bolagen bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.
- Dokumentera processen för ägardialog och sammanställ vem som ansvarar för dialogen, hur ofta dialog ska ske med respektive organisation och vad dialogen ska omfatta. Ägardialogen bör sammanfattas årligen som en del i Regionstyrelsens uppsikt.
- Dokumentera och fastställ rapporteringsrutiner och rapporteringsinstruktioner.
- Utveckla rapporteringen genom en särskild rapportering om bolagsstyrningsfrågor, framförallt från de helägda bolagen.

1. *Inledning*

1.1. *Bakgrund*

Region Gävleborg bedriver delar av sin verksamhet i andra juridiska personer. Den mest omfattande verksamheten utgörs av tandvården som bedrivs av det helägda bolaget Folk-tandvården Gävleborg AB. Utöver detta är Region Gävleborg delägare i bolag och finanssär/bidragsgivare till stiftelser och föreningar. En fungerande ägarstyrning utgörs av väl utformade styrdokument, en utvecklad dialog mellan ägare och bolag samt en ändamålsenlig rapportering av ekonomi och verksamhet till ägaren.

Regionfullmäktige utser styrelseledamöter i bolag, stiftelser och ideella föreningar.

Att ha en fungerande ägarstyrning och uppsikt är väsentligt för den samlade verksamheten.

1.2. *Syfte och Revisionsfråga*

De revisionsfrågor som granskningen syftar till att besvara är:

- *Säkerställer Regionstyrelsen att ägarstyrningen och uppsikten av hel- och delägda bolag är tydlig, transparent och samordnad?*
- *Säkerställer Regionstyrelsen att uppsikten över stiftelser och ideella föreningar är tydlig, transparent och samordnad?*

1.3. *Revisionskriterier*

- Kommunallagen
- Aktiebolagslagen
- Stiftelselagen

1.4. *Kontrollmål*

För att operationalisera revisionsfrågan har följande kontrollmål tagits fram:

- Vilka styrdokument (exempel ägardirektiv) finns och svarar de upp mot gällande regelverk i kommunallag och övrig lagstiftning?
- Hur är ansvarsfördelningen i ägarstyrningen? Vilka roller och ansvar finns utformade?
- Vilken dialog finns med respektive enhet och hur väl fungerar den?
- Vilken uppföljning och kontroll finns i styrningen? Är uppföljning och kontroll ändamålsenlig?

1.5. Avgränsning

Revisionsobjekt i denna granskning är Regionstyrelsen. Fokus har legat på uppsikten och ägarstyrningen av ägda aktiebolag.

1.6. Revisionsmetod

Granskningen har genomförts med hjälp av dokumentstudier och intervjuer med för granskningen relevanta personer.

Inom ramen för granskningen har intervjuer skett med följande:

- Regiondirektör
- Ekonomidirektör
- Verkställande direktör Folktandvården Gävleborg AB

Intervjuade personer har sakgranskat rapporten.

1.7. Kommunallagens(KL) regelverk

Kommunala bolag helägda

Av KL 10 kap. 3 § framgår:

Om en kommun eller ett landsting med stöd av 1 § lämnar över skötseln av en kommunal angelägenhet till ett **helägt** kommunalt bolag, ska fullmäktige

1. fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,
2. se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
3. utse samtliga styrelseledamöter,
4. se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas,
5. utse minst en lekmannarevisor, och
6. se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

Kommunala bolag delägda

Av KL 10 kap. 4 § framgår:

Innan skötseln av en kommunal angelägenhet lämnas över till ett delägt kommunalt bolag, ska fullmäktige se till att bolaget blir bundet av de villkor som avses i 3 § i en omfatt-

ning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Kommunala stiftelser och föreningar

Av KL 10 kap. 6 § framgår:

Det som anges i 3 § 1-4 och 6 gäller också när kommunen ensam eller landstinget ensamt bildar en stiftelse för en kommunal angelägenhet. Fullmäktige ska även utse minst en revisor i en sådan stiftelse. Till revisor i stiftelsen ska fullmäktige utse någon av de revisorer som valts enligt 12 kap. 4§. Det som anges i 4 § gäller också en förening där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan.

Det som anges i 3 § om bolagsordningen ska vid tillämpningen av första och andra styckena i stället avse stadgarna i en förening och stiftelseförordnandet eller stiftelseurkunden i en stiftelse.

Regionstyrelsens uppgifter

Enligt KL 6 kap 1 § ska styrelsen leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§ och sådana kommunalförbund som kommunen är medlem i.

Enligt KL 6 kap 9 § ska styrelsen i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i KL 10 kap 2 § pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Enligt KL 6 kap 10 § ska styrelsen vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 10 kap. 3-5 §§ är uppfyllda i fråga om sådana aktiebolag som avses i de bestämmelserna.

Kommunallagen är en ramlag och förarbetena ger inga tydliga anvisningar om innehållet i uppsikten. Detta innebär att det är upp till regionen att utforma uppsiktspliktens innehåll och hur den ska genomföras i praktiken.

2. Granskningsresultat

2.1. Inledande iakttagelser

Region Gävleborg hade följande engagemang i bolag, stiftelser och föreningar vid bokslut 2018-12-31.

Helägda aktiebolag

Bolag	Verksamhet
Folktandvården Gävleborg AB	Bolaget tillhandahåller tandvård enligt tandvårdslagen i enlighet med den kommunala likställighets- och självkostnadsprincipen.
Movexum AB	Bolaget stödjer framväxt av fler företag som ska generera tillväxt och hållbar utveckling i Gävleborg.

Delägda aktiebolag

Bolag	Verksamhet
Tåg i Bergslagen AB	Bolaget bedriver regional- och interregional persontrafik i Örebro-, Västmanland-, Dalarna- och Gävleborgs län.
Norrskan AB	Bolaget bedriver verksamhet inom dataöverföring i främst fibernät.
Transitio AB	Bolaget stödjer sina aktieägare med frågor om upphandling och finansiering av spårbundna fordon.
Almi Företagspartner GävleDala AB	Bolaget syftar till att stärka utvecklingen regionens näringsliv och verka för en hållbar tillväxt.
Ostkustbanan 2015 AB	Bolaget verkar för utbyggnad av dubbelspår på ostkustbanan.

Stiftelser

Stiftelse	Verksamhet
Stiftelsen Folkteatern i Gävleborgs län	Stiftelsen bedriver teaterverksamhet med utgångspunkt från Gävle. Finansieras med 31 mnkr av Region Gävleborg.
Stiftelsen Hälsinglands Museum	Stiftelsen bedriver museiverksamhet i Hudiksvall. Finansieras med 5 mnkr av Region Gävleborg.

Stiftelse	Verksamhet
Stiftelsen Läns museet Gävleborg	Stiftelsen bedriver museiverksamhet i Gävle. Finansieras med 18 mnkr av Region Gävleborg.

Föreningar

Förening	Verksamhet
Ideella föreningen Arkiv Gävleborg	Föreningen bedriver verksamhet inom arkiv för medlemsorganisationer och annat av allmänt intresse.
Ideella föreningen Central Sweden	Utifrån ett EU-perspektiv genom politisk påverkan och projektstöd bidra till förverkligandet av prioriterade och långsiktiga utvecklingsområden identifierade av respektive region.

Kommunalförbund

Kommunalförbund	Verksamhet
Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg	Nationell samverkan för ambulansflyg.
Samordningsförbundet Gävleborg	Samverkan mellan myndigheter inom rehabilitering.

2.2. Styrdokument

Kontrollmål 1: Vilka styrdokument (exempel ägardirektiv) finns och svarar de upp mot gällande regelverk i kommunallag och övrig lagstiftning?

2.2.1. Iakttagelser

Övergripande styrdokument

De övergripande styrdokument som berör ägarstyrningen utgörs främst av regionens budget, styrelsens reglemente och styrelsens delegationsordning.

I **regionens budgetdokument**, *Budget 2019 och ekonomisk plan 2020-2021 för Region Gävleborg*, behandlas Folk tandvården Gävleborg AB under ett eget avsnitt.

Skrivning om bolaget i regionens budgetdokument

Folk tandvården Gävleborg AB är ett helägt dotterbolag till Region Gävleborg. Bolaget bedriver sedan 2007 tandvård i länet på uppdrag av regionen. Enligt ägardirektivet ska ekonomiska krav på bolaget fastställas i samband med beslut om regionens budget.

Verksamheten i bolaget ska bedrivas med en soliditet och vinstmarginal som säkerställer bolagets utveckling på lång sikt. Soliditeten bör därför inte understiga 30 procent och vinstmarginalen bör årligen vara lägst 1,5 procent. Ur ett ägarperspektiv är ett positivt kassaflöde från investeringen det finansiella målet. Bolaget ska därför lämna utdelning till ägaren som normalt uppgår till hälften av resultatet efter full skatt. Storleken på utdelningen påverkas av faktorer som t. ex. konjunkturläge, konkurrenssituation och investeringsbehov. Utdelningen fastställs i samråd mellan ägaren och styrelsen.

Folktandvården Gävleborg ABs egna budget ingår inte i regionens budgetdokument utan den utgör ett internt dokument för bolaget och beslutas av bolagets styrelse.

Ägardirektivet för Folktandvården Gävleborg AB beslutas av Regionfullmäktige.

Övriga bolag, stiftelser och föreningar omnämns inte specifikt i budgetdokumentet.

Enligt reglemente för styrelsen gällande under 2018 framgår att "Utöver det som föreskrivs i kommunallagen gäller bestämmelserna i detta reglemente."

I reglementet berörs ägarstyrningen specifikt i

- Avdelning 1 § 3 där det framgår att i styrelsens styrfunktion ingår att ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de företag, som landstinget helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för landstinget. Att tillvarata landstingets intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra liknande sammanträden i de företag som landstinget helt eller delvis äger eller annars har intresse i.
- Avdelning 1 § 6 där det framgår att styrelsen ska ha uppsikt över landstingets verksamheter som bedrivs i kommunala företag som avses i 3 kap. 16-18 §§ KL för X-trafik AB, Folktandvården Gävleborg AB och ALMI Företagspartner Gävle Dala AB.

I det reglemente som gäller fr.o.m. 1 januari 2019 uttrycks ansvaret på ett likartat sätt. När det gäller uppsikten har den formulerats enligt följande; "Styrelsen ska ha uppsikt över Region Gävleborgs verksamheter som bedrivs i kommunala företag som avses i 10 kap. 1-4 §§ KL."

I delegationsordning regionstyrelsen antagen 2016-12-21 pkt 1.6 och pkt 1.7 har Regionstyrelsen delegerat till arbetsutskottet att utse ombud till bolagsstämmor/ägarmöten och till andra externa organ och att lämna instruktion till ombuden.

Regionen har inget övergripande styrdokument i form av ägarpolicy/bolagspolicy.

Specifika styrdokument helägda aktiebolag

Bolag	Styrdokument	Kommentar
Folktandvården Gävleborg AB	Bolagsordning Ägardirektiv	Kommunalt ändamål och befogenheter. Samtliga styrelseledamöter och minst en lekmannarevisor utses av fullmäktige. Fullmäktiges ställningstagande innan beslut av principiell beskaffenhet eller av större vikt fattas. Ägardirektivet är övergripande vad gäller verksamhet. De finansiella målen är fastställda på en soliditet om 30 % och en resultatnivå om minst 1,5 %.
Movexum AB	Bolagsordning Ägardirektiv saknas.	Kommunalt ändamål och befogenheter. Styrelseledamöter utses av bolagsstämman, inte av fullmäktige. I bolagsordningen saknas bestämmelser om lekmannarevision. Någon lekmannarevisor har heller inte utsetts. Fullmäktiges ställningstagande innan beslut av principiell beskaffenhet eller av större vikt fattas saknas i bolagsordningen.

Specifika styrdokument delägda aktiebolag

Bolag	Styrdokument	Kommentar
Tåg i Bergslagen AB	Bolagsordning	Kommunalt ändamål och befogenheter. Samtliga styrelseledamöter och minst en lekmanarevisor utses av fullmäktige i respektive region. Fullmäktiges ställningstagande innan beslut av principiell beskaffenhet eller av större vikt fattas.
Norrskan AB	Bolagsordning	Bolaget saknar kommunalt ändamål enligt bolagsordningen. Styrelsen utses på bolagsstämma. Bolaget saknar lekmanarevisor. Fullmäktige har, enligt bolagsordningen, inget krav på ställningstagande innan beslut av principiell beskaffenhet eller av större vikt fattas.
Transitio AB	Bolagsordning	Kommunalt ändamål och befogenheter. Bolaget saknar vinstsyfte. Styrelsen utses på bolagsstämma. Fullmäktiges ställningstagande innan beslut av principiell beskaffenhet eller av större vikt fattas.
Almi Företagspartner GävleDala AB	Bolagsordning	Kommunalt ändamål och befogenheter. Del av styrelseledamöter och minst en lekmanarevisor utses av fullmäktige i respektive region. Fullmäktiges ställningstagande innan beslut av principiell beskaffenhet eller av större vikt fattas.
Ostkustbanan 2015 AB	Bolagsordning	Kommunalt ändamål och befogenheter. Samtliga styrelseledamöter och minst en lekmanarevisor utses av fullmäktige i respektive kommun eller region. Bolagsordningen antagen av medlemmarna, bl.a. Region Gävleborgs regionfullmäktige. Fullmäktiges ställningstagande innan

Bolag	Styrdokument	Kommentar
		beslut av principiell beskaffenhet eller av större vikt fattas.

Specifika styrdokument stiftelser

Stiftelse	Styrdokument	Kommentar
Stiftelsen Folkteatern Gävleborg	Stadgar	Anger ändamål och syfte. Region Gävleborg utser del av styrelsen samt tillsätter en revisor.
	Uppdragsöverenskommelse	Uppdragsöverenskommelsen är specifik för stiftelsen och en del av regionens kulturpolitiska program.
Stiftelsen Läns museet Gävleborg	Stadgar	Kommunalt ändamål genom bevarande av kulturminnen. Genom mottagande av testamenterad egendom ikläder sig regionen ekonomiskt ansvar över museibygnaden. Region Gävleborg utser del av styrelsen samt tillsätter en revisor.
	Uppdragsöverenskommelse	Uppdragsöverenskommelsen är specifik för stiftelsen och en del av regionens kulturpolitiska program.
Stiftelsen Hälsinglands Museum	Stadgar	Kommunalt ändamål genom bevarande av kulturminnen samt bedriva pedagogisk verksamhet. Region Gävleborg utser del av styrelsen samt tillsätter en revisor. För ändring av stadgarna krävs samtycke från bl.a. Region Gävleborg.
	Uppdragsöverenskommelse	Uppdragsöverenskommelsen är specifik för stiftelsen och en del av regionens kulturpolitiska program.

Specifika styrdokument föreningar och kommunalförbund

För de idella föreningarna och kommunalförbunden finns stadgar respektive förbundsordningar. Genomgång har ej skett av dessa.

2.2.2. *Bedömning*

Kontrollmålet om styrdokument bedöms vara i begränsad utsträckning uppfyllt.

Regionen har inget övergripande policydokument beträffande ägarstyrningen. Vi bedömer att ett sådant dokument skulle bidra till att förbättra styrningen och göra den mer transparent. Områden som kan kas med i en ägarpolicy utgörs av roller och ansvar, hantering av styrdokument, krav på styrelsearbetet, bolagsstyrningsrapport och övrig rapportering.

Vid vår genomgång av de specifika styrdokumenterna i form av bolagsordningar, ägardirektiv, stadgar etc har vi noterat att bolagsordningen för det helägda bolaget Movexum AB ej är anpassad till kommunallagens krav. Bolaget saknar även ett formellt ägardirektiv. Fullmäktige har ej heller valt styrelse och lekmannarevisor för bolaget.

2.3. *Ändamålsenlig ansvarsfördelning*

Kontrollmål 2: Hur är ansvarsfördelningen i ägarstyrningen? Vilka roller och ansvar finns utformade?

2.3.1. *Iakttagelser*

Regionstyrelsen ansvarar för ägarstyrning och uppsiktsplikten. Detta följer av kommunallagen samt reglementen och delegationer.

Vid en genomgång av Regionstyrelsens protokoll har frågor kopplade till ägarstyrning och uppsikt behandlats enligt följande:

- Ägarförändringar avseende Tåg i Bergslagen. Regionstyrelsen föreslår att Regionfullmäktige ska besluta att under förutsättning att samtliga ägare godkänner ägarförändringen, godkänna att Region Dalarna överlåter aktierna i Tåg i Bergslagen AB till Landstinget Dalarna. (180117)
- Val av ombud till bolags- och föreningsstämmor 2018. (180214)
- Reglemente om ekonomiska förmåner för förtroendevalda (arvodesbestämmelser). Efter styrelsens beslut (180321) har det uppkommit behov av att göra vissa redaktionella ändringar i reglementet, bla bör rekommendationer för de landsingsägda bolagen och för stiftelserna Länsmuséet och Folkteatern läggas till. Därför föreslås att tidigare beslut upphävs och att styrelsen tar ställning till ändringarna i reglementet. (180411)
- Direktiv till stämmombud. Ombud avseende Norrskan AB har meddelat förhinder att närvara vid årsstämman varav ersättare utsågs. Regionstyrelsen föreslår ge Region Gävleborgs ombud vid Norrskans föreningsstämma 25 april att godkänna årsredovisningen, godkänna förslag om disposition av bolagets resultat enligt den fastställda balansräkningen och bevilja styrelsen ansvarsfrihet. (180425)

- Val av ombud avseende Svensk kollektivtrafik. (180425)
- Val av dataskyddsbud. Regionen informationssäkerhetsansvarig utses som dataskyddsbud för nämnder och regionens helägda bolag. (180515)
- Information avseende Movexum. Styrelsen har inom det övergripande ansvaret leda, samordna och ha uppsikt över nämnder och bolag inom Region Gävleborgs organisation. VD för Movexum informerar bland annat om regionens företagsinkubator och bolagets verksamhet och ändamål. (180515)
- Justering av AB Transistio bolagsdokument. De bolagsdokument som fordrar justering är: aktieägaravtal, bolagsordning, instruktion för valberedning, ägardirektiv och instruktioner för verkställande direktör. (180925)
- Folkvandvården återrapporterar om strategiarbete, affärsplan "strategi 24" samt delårsrapport. (181009)
- Tilläggsanslag till kultur- och kompetensnämnden för renovering av tak på Hälsinglands museum. (181023)
- Revidering av bolagsordning och aktieägaravtal Tåg i Bergslagen. (181107)
- Beslut om ägaranvisning och anslag 2019 - Almi Företagspartner AB. (181107)

Vi kan i regionstyrelsens protokoll under 2018 ej finna något årligt beslut enligt KL 6 kap 9 § avseende om verksamheten som bolagen bedrivit under kalenderåret varit förenligt med de fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

2.3.2. *Bedömning*

Kontrollmålet om ansvarfördelning bedöms vara i begränsad utsträckning uppfyllt.

Regionstyrelsens uppsiktsplikt bör formaliseras genom att årligen, utöver det som redan sker, specifikt hantera uppsiktsplikten i separat ärende och protokollföra beslutet enligt KL 6 kap 9 §.

2.4. *Dialog i ägarstyrningen*

Kontrollmål 3: Vilken dialog finns med respektive enhet och hur väl fungerar den?

I Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) skrift "*Principer för styrning av kommun- och landstingsägda bolag*" påtalas vikten att avgörande för god styrning är en aktiv och innehållsrik dialog mellan kommunen eller landstinget och bolagen. Dialog mellan ägare och bolag bör ske återkommande. Genom dialog kan ägarens förväntningar på bolaget tydliggöras och ägarens uppfattning om innebörden i bestämmelserna i bolagsordning och ägardirektiv kan utvecklas. I dialog mellan kommun eller landsting och bolagen bör bland annat frågor om bolagets förhållande till kommunkoncernen i övrigt, förväntningar

på verksamhet och resultat och strategiska frågor som berör ägaren och bolaget behandlas. Ägaren och bolaget bör i synnerhet samråda för att identifiera frågor som kan vara av principieell beskaffenhet eller annars av större vikt på lång och kort sikt.

2.4.1. *Iakttagelser*

Dialogen med bolag, stiftelser och föreningar sker enligt specifika rutiner för varje enhet. Processen är inte dokumenterad.

Med Folktandvården Gävleborg AB sker dialogen vid två ägarmöten per år. De intervjuade anser att processen fungerar bra och att det finns en styrkraft i dessa möten. Deltagande är regionråd, regiondirektör och ekonomidirektör från ägaren och styrelseordförande, VD och ekonomichef från bolagets sida. Dialogen dokumenteras inte i gemensamma minnesanteckningar. VD för bolaget önskar att gemensamma minnesanteckningar upprättas och ser positivt på en fast rutin för kallelser för ägarmöten och uppföljning i Regionstyrelsen och Regionfullmäktige.

Enligt intervjuer framkommer att ägardialogen med Movexum är informell. Regiondirektören och regionsstyrelsens ordförande sitter med i styrelsen för bolaget. Genom representationen i styrelsen bedömer de intervjuade att Regionen har tillräcklig information om den löpande styrningen av bolaget.

Dialog med verksamhetsstiftelserna sker inte från Regionstyrelsens sida utan där sker en dialog mellan företrädare från Kultur- och kompetensnämnden och respektive stiftelse i samband med framtagande av uppdragsöverenskommelser.

Ägardialog med delägda bolag varierar mellan bolagen. För exempelvis Transitio AB sker en formaliserad ägardialog genom ett usett ägarråd medan för Norrskan AB finns ingen etablerad rutin för ägardialog.

2.4.2. *Bedömning*

Kontrollmålet om dialog bedöms till övervägande del vara uppfyllt.

En fungerande dialog finns etablerad för det helägda bolaget Folktandvården Gävleborg AB. För övriga organisationer varierar formerna för dialog. En sammanställning av organisation, vem som ansvar för dialogen och hur ofta dialogen ska ske saknas.

2.5. *Uppföljning och kontroll i styrningen*

Kontrollmål 4: Vilken uppföljning och kontroll finns i styrningen? Är uppföljning och kontroll ändamålsenlig?

2.5.1. *Iakttagelser*

I regionens budget anges under avsnittet uppföljning att styrelsen för Folktandvården Gävleborg AB ska lämna en delårsrapport till styrelsen för perioden januari- augusti i september vidare sker rapportering i samband med årsbokslut. Vid intervjuer framkommer att både Folktandvårdens VD och Regiondirektören påtalar att en löpande rapportering sker utöver den formella. Rapportering gäller både ekonomi och verksamhet.

För övriga organisationer (helägda bolag, delägda bolag, stiftelser, ideella föreningar och kommunalförbund) har inget formellt krav på rapportering lagts fast. Rutin för att säkerställa att rapportering erhålls, åtminstone årligen, saknas.

Bolagsstyrningsrapporter upprättas inte i regionens helägda bolag.

2.5.2. Bedömning

Kontrollmålet bedöms i begränsad utsträckning uppfyllt. Rapporteringsinstruktioner och rapporteringsrutiner är inte dokumenterade och fastställda. Det är inte säkerställt att rapportering erhålls åtminstone årligen.

3. *Revisionell bedömning*

Efter genomförd granskning är vår bedömning att Regionstyrelsen i begränsad utsträckning säkerställer att ägarstyrningen och uppsikten av hel- och delägda bolag är tydlig, transparent och samordnad. Vidare bedömer vi att Regionstyrelsen i begränsad utsträckning säkerställer att uppsikten över stiftelser och ideella föreningar är tydlig, transparent och samordnad.

3.1. *Rekommendationer*

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till Regionstyrelsen:

- Överväg att upprätta en övergripande ägarpolicy/bolagspolicy innehållande övergripande styrprinciper.
- Se över bolagsordningen för det helägda bolaget Movexum AB och anpassa den till kommunallagens krav.
- Utarbeta ett ägardirektiv för Movexum AB. Ägardirektivet bör beslutas av Regionfullmäktige.
- Dokumentera hur arbetet med Regionstyrelsens uppsikt ska gå till i praktiken i syfte att klargöra vad som ingår i ansvaret. Då "koncernen" omfattar en rad olika organisationer som Regionstyrelsen ska ha uppsikt över rekommenderar vi att en årscykel utarbetas där det framgår när och vilken information respektive organisation ska lämna till Regionstyrelsen.
- Fastställ rutiner kring hur den årliga prövningen ska ske huruvida den verksamhet som bolagen bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.
- Dokumentera processen för ägardialog och sammanställ vem som ansvarar för dialogen, hur ofta dialog ska ske med respektive organisation och vad dialogen ska omfatta. Ägardialogen bör sammanfattas årligen som en del i Regionstyrelsens uppsikt.
- Dokumentera och fastställ rapporteringsrutiner och rapporteringsinstruktioner.
- Utveckla rapporteringen genom en särskild rapportering om bolagsstyrningsfrågor, framförallt från de helägda bolagen. I bilaga 1 framgår exempel på områden att beakta i en bolagsstyrningsrapport.

Bilaga 1 Exempel bolagsstyrningsrapport

Bolagets verksamhet

Beskrivning av hur bolagets verksamhet varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna som angetts i bolagsordningen. Beskrivningen ska innehålla vilket bidrag bolaget gett till samhällsnyttan. Beskrivningen ska bland annat omfatta frågeställningarna inför Regionstyrelsens årliga bedömning inom ramen för uppsiktsplikten.

Beskrivning av hur bolaget arbetar för att uppnå av regionen fastställda styrande dokument.

Styrelsearbetet

Beskrivning av styrelsearbetet under året.

Beskrivning av om dokumenterad utvärdering av styrelsearbetet skett.

Intern kontroll och riskhantering

Beskrivning av hur den interna kontrollen vad avser uppfyllande av bolagets ändamål, av ägaren beslutade mål och bolagets finansiella rapportering är organiserad och hur väl den fungerat under det senaste räkenskapsåret.

Beskrivning av hur bolagets risker bedömts och följts upp.

Kommunikation med revisorer och lekmannarevisorer

Beskrivning av kommunikation med revisorer och lekmannarevisorer.

Ärenden till regionfullmäktige

Beskrivning av ärenden som lämnats till Regionfullmäktige för ställningstagande.